

Avstraliya Milli Universiteti

Avstraliya Milli Universiteti (*Australian National University*) Avstraliyanın ən nüfuzlu və tanınmış dövlət ali məktəbidir. Avstraliyanın paytaxtı Kanberra şəhərində yerləşir. Avstraliyanın ən nüfuzlu səkkiz ali təhsil müəssisəsini cəmləşdirən “Səkkizlik qrupu”na, “Sakit Okean Regionu Universitetləri”, “Astronomiya Tədqiqat Universitetləri” assosiasiyalarına və “Beynəlxalq Tədqiqat Universitetləri İttifaqı”na daxildir. Böyük Britaniyanın “Times Higher Education World” jurnalının 2016-2017-ci tədris ili üçün apardığı dünya universitetlərinin reytinginə əsasən

Avstraliya Milli Universiteti 100 ən yaxşı ali məktəb arasında 47-ci, ötənlik reyting sıralamasında 52-ci, “QS World University Rankings” jurnalının 2016-2017-ci tədris ilin üçün reytingində 22-ci yerdədir. Məhz akademik heyətin səyləri sayəsində universitet daim dünyanın 50 ən yaxşı tədqiqat universitetləri siyahısında yer alır. Universitetin əsas məqsədi – planetin ən yaxşı zəka sahiblərinin cəlbə və inkişaf etdirilməsidir. Ali məktəbin müəllimləri və tələbələr özləri mehriban universitet birliyinə daxildir.

Tarixi

II Dünya müharibəsindən sonra Avstraliya dövlətinin rəhbərliyi ölkənin həyatında əhəmiyyətli dəyişiklik etmək, dövlətin imicini formalaşdırmaq, qonşu dövlətlərlə əlaqələri və iqtisadi inkişafı gücləndirmək məqsədilə universitet yaratmaq qərarına gəlib. Ölkənin baş naziri Bin Çifli və müharibədən sonra bərpa işləri üzrə nazir vəzifəsində çalışmış J.J. Dedman universitet yaradılması haqqında qanunu parlamentin müzakirəsinə veriblər. Beləliklə, 1946-cı il avqustun 1-də Avstraliya Federal Parlamenti Avstraliya Milli Universitetinin yaradılması haqqında akt qəbul edib. Bu universitet Avstraliyanın Federal Parlamenti tərəfindən yaradılan yeganə ali məktəb olub. Yaradıldığı gündən universitetdə Avstraliyanın dünyada tanınmış alimləri - radiokəmiya və nüvə fizikası üzrə layihələri lider olan Mark Olifant, penisillinin yaradıcısı ser Hovard Flori, tanınmış tarixçi Keyt Xenkoka, iqtisadçı Herbert Kumb və başqaları çalışmağa başlayıb. 1949-cu ildə universitetin əsas binası, Con Kertin Tibb Məktəbi və Fizika Elmləri Tədqiqatlar Məktəbi tikilib. Avstraliya Konstitusiyasının yaradıcılarından olmuş Robert Garran 1951-ci ildə Avstraliya Milli Universitetinin ilk fəxri doktorluq dərəcəsinə layiq görülüb. 1952-ci ildə Lord Bryus ali təhsil müəssisəsinin ilk kansleri təyin olunub.

Avstraliya Milli Universitetinin inkişafında və möhkəmlənməsində bir sıra şəxslərin xüsusi xidmətləri olub. Bunlardan 1960-1971-ci illərdə tarix fakültəsinin rəhbərlik etmiş, tarixçi professor Meninq Klarkı, su çiçəyi xəstəliyinin müalicəsində, peyvəndin yaradılmasında aparıcı rol oynamış professor Frenk Fenneri, universitetin ilk qadın professoru Hanna Neymanı qeyd etmək olar.

1960-cı ildə Avstraliya Milli Universitetindən əvvəl fəaliyyət göstərən Kanberra Universitet Kolleci bu ali məktəblə birləşdirilib və həmin ildən təhsil müəssisəsinə tələbə qəbulu genişləndirilib. 1960-cı ildə universitetin Sosial Elmlər və Sakit Okean Elmi-Tədqiqat məktəbləri, incəsənət, iqtisadiyyat, hüquq və elmlər fakültəsi açılıb. Bir il sonra universitetin kampusunda ilk Bryus Holl tələbə yataxanası tikilib, şərqşünaslıq fakültəsi (1970-ci ildən Asiya Elmləri Məktəbi adlandırıldı), Yeni Qvineya Tədqiqat Bölməsi yaradılıb. 1967-ci ildə Kimya və Biologiya Elmi-Tədqiqat məktəbləri, 1968-ci ildə Kompüter Mərkəzi, 1972-ci ildə Yer Haqqında Elmlər Məktəbi, Resurs və Ekoloji Tədqiqatlar Mərkəzi, 1973-cü ildə Şimali Avstraliya Tədqiqat Bölməsi, 1974-cü ildə Bəşəriyyət Tədqiqatı Mərkəzi, 1979-cu ildə isə ümumi Tədqiqatlar Məktəbi açılıb.

1984-cü ildə Saydinq Spring rəsədxanasında 2,3 metrlik teleskop hazırlanıb. 1987-ci ildə isə Avstraliya Milli Universiteti “Fujitsu FACOM VP50 vektor prosessoru” əldə edir və superkompüter yaradıb. 1992-ci ildə Kanberra İncəsənət İnstitutu Avstraliya Milli Universiteti ilə birləşdirilib, 1993-cü ildə mühəndislik və informasiya texnologiyaları, 1998-ci ildə menecment, 1999-cu ildə ərəb və islam elmləri

fakültələri açılıb. 1996-cı ildə universitet təntənəli surətdə 50 illik yubileyini qeyd edib.

2001-ci ilin iyununda Avstraliya hökuməti universitet rəhbərliyi ilə birgə 12 virtual milli institut - İncəsənət, Asiya və Sakit Okean Regionu, Biologiya, İqtisadiyyat, Biznes, Texnika və İnformatika, Ətraf Mühitin Mühafizəsi, İdarəetmə və Hüquq, Yerli Avstraliyalılar, Sağlamlıq və Bəşəriyyət, Humanitar, Fiziki və Sosial Elmlər institutları yaradılması haqqında qərar qəbul edib. 2004-cü ildə incəsənət fakültəsi universitetin Milli İncəsənət İnstitutuna birləşdirilib. 2006-cı ildə Avstraliya Milli Universitetində elmi məktəb, fakültə və mərkəzləri birləşdirən 7 kollec yaradılıb.

Universitet bu gün

Avstraliya Milli Universitetinin əsas kampusu Kanberranın şəhərətərafı qəsəbəsi olan Ektonda 1,45 hektar ərazidə yerləşir. Universitetin kampusu Dikson, Linneus, Deyli, Kinqşli, Baldessin, Elleri, Liverisic, Garran hissələri daxil olmaqla səkkiz inzibati ərazidən ibarətdir. Kampusun ərazisində 200-dən çox bina, tədris müəssisələri, yataxanalar, müxtəlif tələbə mərkəzləri yerləşir. Avstraliya Milli Universitetində təhsil alan tələbələr üçün məşhur yataxanalardan Bryus, Ursula, Fenner, Toad, Barton və Garran rezidensiallarını qeyd etmək olar. Universitet Cəmiyyəti müəllimləri, tələbələri və buraya gələn hər bir insanı yüksək şəraitlə təmin edir. Kampusun ərazisində konsert zalı, teatrlar, mağazalar və bir sıra əyləncə mərkəzləri fəaliyyət göstərir. Universitetin İdman Assosiasiyası idmanın bütün növləri üzrə xidmət göstərir. Kampusun daxilində hərəkət etmək üçün xüsusi avtobuslar mövcuddur. Şəhərcikdə ağaclar çox olduğundan buranı “Yaşıl Kampus” da adlandırırlar, hətta Avstraliya Milli Universiteti 2003-cü ildə məhz bu yaşılığa görə Ekologiya Cəmiyyəti tərəfindən mükafatlandırılıb.

Avstraliya Milli Universitetində 7 kollec fəaliyyət göstərir: İncəsənət və Sosial Elmlər Kolleci - humanitar elmlər, bədii incəsənət və sosial elmlər üzrə ixtisaslaşmış. İncəsənət fakültəsi, Bəşəriyyətin Tədqiqatı Məktəbi, Sosial Elmlər Tədqiqat Məktəbi, Yerli Əhalinin (Aborijen) İqtisadi Siyasət Araşdırma Mərkəzi, Avstraliya Demokrafik və Sosial Tədqiqat İnstitutu, Avstraliya Milli İnternaturalar Proqramı, Maarifləndirici İnkişaf və Akademik Metodlar Mərkəzi də buraya daxildir. Asiya və Sakit okean Kolleci Avstraliya, Əfqanıstan və Sakit okean əraziləri üzrə mükəmməl tədqiqat aparır. Kollec tərəfindən həmin ərazilərin iqtisadiyyatı, mədəniyyəti, tarixi, coğrafiyası, etnoqrafiyası geniş öyrənilib. Asiya və Sakit okean Kollecinə Asiya Elmləri Fakültəsi, Asiya və Sakit okean Elmləri Tədqiqatları, Kraford İqtisadiyyat və Hökumət məktəbləri daxildir. Biznes və İqtisadiyyat Kolleci - bir çox ixtisaslar, sənaye, iqtisadiyyat, biznes, idarəetmə sahələri üzrə dünya standartlarına uyğun tədqiqatlar aparır, müxtəlif proqramlar həyata keçirir və elmi dərcələr verir. Mühəndislik və

Kompüter Elmləri Kolleci - kompüter elmləri və mühəndislik sahələri üzrə qabaqcıl təcrübələrə malikdir. Kollecə Kompüter Elmləri, İnformasiya Texnologiyaları və Mühəndislik departamentləri daxildir. Kollecın bir çox əməkdaşları və tədqiqatçıları beynəlxalq informasiya texnologiyaları institutları ilə işbirliyi qurur. Hüquq Kolleci - ictimaiyyət üçün faydalı tədqiqatlar həyata keçirir, məhkəmələrdə iştirak edərək ictimaiyyətə sız əlaqə yaradır, ödənişsiz hüquq məsləhətləri verir və cəmiyyətdə ədalətliyin təminatçısı kimi çıxış edir. Tibb, Biologiya və Ətraf Mühitin Mühafizəsi Kolleci - həyat, dəqiq, psixologiya və ekologiya elmləri, tibbin bütün sahələri, əhalinin sağlamlığı, kliniki təcrübə üzrə geniş tədqiqatlar aparır və ən müasir tələblərə cavab verən şəraitə malikdir. Kollecə Fenner Ətraf Mühit və Cəmiyyətin Tədqiqatı, Biologiya Tədqiqatları, Səhiyyə və Psixoloji Elmlər, Con Kartin Tibbi Tədqiqatlar məktəbləri daxildir. Biologiya Tədqiqatları məktəbində kənd təsərrüfatı, ətraf mühit, nevrologiya, vizual elmlər, neyroetologiya, səhiyyə və texnologiya sahələri üzrə tədqiqatlar aparılır. Fizika Elmləri Kolleci - dəqiq elmlər üzrə mükəmməl tədqiqatlar həyata keçirir. Kollecə Riyaziyyat Elmləri İnstitutu, Fizika və Mühəndislik Elmləri, Astronomiya və Astrofizika, Kimya, Yer Elmləri Tədqiqatı məktəbləri, İctimaiyyətin Elmi Məlumatlanması Mərkəzi daxildir. Astronomiya və Astrofizika Məktəbində Stromlo Rəsədxanası yerləşir. 2006-cı ildə burada dünyanın ən güclü teleskopu quraşdırılıb. Bu layihə dünyanın ən böyük elmi-tədqiqat mərkəzlərindən olan Arizona, Harvard universitetləri, Smitson Astrofizika Rəsədxanası ilə əməkdaşlıq nəticəsində həyata keçirilib.

Avstraliya Milli Universitetinin nəzdində müxtəlif institutlar və elmi-tədqiqat mərkəzləri (Milli Avropa Mərkəzi, Riyaziyyat Elmləri İnstitutu, Milli Ali Menecment Məktəbi, Milli Epidemiologiya və Əhalinin Sağlamlığı Mərkəzi, Ekles Nevrologiya İnstitutu, Enerji Sistemlərinin Sabitliyi Mərkəzi və s.) fəaliyyət göstərir. 2008-ci ildə Avstraliya Milli Universiteti xərclərinin 80%-ni elmi-tədqiqat işlərinə ayırır. Universitetin Milli Akademiyasına 320 nəfər qəbul edilib, onlara tədqiqat qrantları və məsləhət xidmətləri üçün 1 milyon Avstraliya dolları vəsait verilib.

Avstraliya Milli Universiteti kitabxanası qitənin ən böyük və zəngin kitabxanasıdır. Kitabxana sistemində 2 milyon cildən çox kitab daxildir və bu say ildən-ilə artmaqdadır. Ali məktəbin kitabxana kolleksiyasına Mətbəə Bazası, Asiya və Sakit okean, humanitar fənlər, hüquq, qəzetlər, rəsmi sənədlər, nadir kitablar və əlyazmalar, ehtiyat kolleksiyası, elm və texnika, astronomiya, biologiya, kimya, yer elmləri, mühəndislik və informasiya texnologiyaları, riyaziyyat, tibb, fizika, psixologiya, sosial elmlər, tezislər və s. daxildir. Kitabxanada “Compendex” adlı bibliografik məlumat və resurs mərkəzi fəaliyyət göstərir. “Compendex” kompüterləşmiş müəndislik indeksi sözlərindən yarıdılmış abreviaturadır. “Compendex” 5000 mühəndislik sahəsinə aid

jurnalları, konfranslara dair bibliografik məlumat və resursları özündə birləşdirir. Bu istinad xarakterli sənədlərə Skopus adlanan məlumat və resurs mərkəzində də rast gəlmək olar. Skopus isə tədqiqat ədəbiyyatının geniş və abstrakt bazasını təşkil edir. Mühəndislik sahəsinə dair 190 fənn və əsas ixtisaslar üzrə təxminən 5000 beynəlxalq mənbə və yeni elektron materiallar Skopusa əlavə edilib. 1969-cu ildən etibarən bu məlumat və resurs mərkəzinin əhatə dairəsi genişləndirilib və hər həftə yenilənir. Mühəndislik sahəsinə dair mövzular, əsasən, nüvə texnologiyası, biomühəndislik, transportasiya, kimyəvi və emal mühəndisliyi, yüngül və optik texnologiya, kənd təsərrüfatı mühəndisliyi və ərzaq texnologiyası, kompüter və verilənlər bazasının işlənilib hazırlanması, təbii fizika, elektronika və kommunikasiya, nəzarət, mülki, mexaniki, materiallar, neft, aviakosmik və avtomatik mühəndislik sahəsinə əhatə edir.

2013-cü ilin fevralında universitetin məzunlarından maliyyəçi Qrem Tuçvel ölkə tarixində ən böyük ianə layihəsinə imza ataraq tələbə təqaüd proqramlarının maliyyələşdirilməsi üçün ali məktəbə 50 milyon ABŞ dolları bağışlayıb.

Büdcə xərcləri və təhsil haqqı

Universitetin ötən tədris ilində endowment fondunun həcmi 1 milyard 130 milyon Avstraliya dolları təşkil edib. 2015-2016-cı tədris ilində universitetin illik gəlirləri 1.157.567, xərcləri 1.049.916 Avstraliya dolları təşkil edib. Ali məktəbin kansleri Qaret Evans, rektoru Nobel mükafatı laureatı, professor Brayn Şmidt. Universitetin akademik heyəti 3753 nəfərdir. 2015-2016-cı tədris ilində universitetdə bakalavr səviyyəsində təhsil alan tələbələr sayı 10052, magistrantların sayı isə 10840 nəfər olub. Təhsil haqları tələbənin statusu və kursdan asılı olaraq dəyişir. Bir qayda olaraq əcnəbi tələbələr üçün yerli tələbələrə eyni həcmdə təhsil haqları müəyyən olunub. Bakalavr səviyyəsində illik təhsil haqları 32840, magistratura səviyyəsində isə 34090 Avstraliya dolları təşkil edir. Ötən tədris ilində universitetdə 6298 əcnəbi tələbə təhsil alıb. Əcnəbilər əsasən ABŞ, Birləşmiş Krallıq, Almaniya, Çin, Fransa, Kanada, Niderland, İsveç, İtaliya, Yeni Zelandiya kimi ölkələrdən təhsil alırlar. Universitetdə bakalavr səviyyəsində təhsil alan əcnəbi tələbələr üçün təqaüd proqramları təklif olunur. Təqaüd təhsil və tibbi sığorta haqlarını ödəyir. Təqaüd ildə bir neçə tələbəyə təyin edilə bilər. Seçim meyarı tələbənin akademik uğurlarıdır. Universitetdə iki semestr oxuyan tələbələr üçün də anoloji proqramlar mövcuddur. Proqram tələbənin geridə qalan təhsil və ya tibbi sığorta xərclərinin 25 və ya 50 faizinin ödənməsini təmin edir.

Avstraliya Milli Universitetinə qəbul olmaq üçün ingilis dilini bilmək haqqında arayış, orta və ya ali məktəbi bitirmək barədə sənədin notarial qaydada təsdiq edilmiş surəti, tövsiyə məktubu, universitet tərəfindən verilmiş xüsusi forma-

Yerləşir: Avstraliya, Kanberra şəhəri

Yaranma tarixi: 1946

Tipi: Dövlət

Akademik heyəti: 3753 nəfər

Tələbələrin ümumi sayı: 20802 nəfər

Rəsmi saytı: www.anu.edu.au

Biologiya laboratoriyasında

Universitetin kampusunda

2016-cı ilin məzunları

nın doldurulması, IELTS (6,5 bal), TOEFL üzrə yüksək nəticə tələb olunur. Onlayn ərizələrinin dəyəri 75, kağız şəklində təqdim olunan ərizələrin qiyməti isə 100 Avstraliya dolları təşkil edir.

Avstraliya Milli Universitetində tədris ilinin I semestri fevral, II semestri isə iyul aylarında başlayır. Universitetdə sənəd qəbulu yay aylarında aparılır və noyabrın ortalarına qədər davam edir.

Məşhur məzunları

Avstraliya Milli Universitetinin çoxlu sayda məşhur məzunları var. Universitet məzunlarının fəaliyyəti Avstraliya hökumətində daha çox diqqət çəkir. Ölkənin bir neçə sabiq baş naziri bu universiteti bitirib. Məzunlardan 30 nəfər Avstraliyanın digər ölkələrdəki səfirliyi kimi fəaliyyət göstərir. 10-dan artıq nazir bu ali məktəbdə təhsil alıb. Universiteti bitirən şəxslərin əksəriyyəti yüksək karyera əldə edib, onlar tanınmış elm və incəsənət xadimləridir. Universitetdə “Məzunlar cəmiyyəti” fəaliyyət göstərir. 65000 nəfərdən ibarət olan bu cəmiyyətin üzvlərinin sayı hər il 3000 nəfər artır. Universitetin məşhur məzunları arasında Kevin Raddın (Avstraliyanın sabiq

baş naziri), Merti Nataleqavanın (İndoneziyanın sabiq xarici işlər naziri), Barbara Spenserin (Kanada İqtisadiyyat Assosiasiyasının prezidenti), Riçard Batlerin (BMT-nin silahlandırma üzrə sabiq müfəttişi), Şeril Lunnın (Avstraliya İnformasiya Sənayesi Assosiasiyasının icraçı direktoru), Katerina Holmsun (Avstraliya Ali Məhkəməsinin baş hakimi), Cenifer Donohyunun (Dünya Bankının yoxsulluqla mübarizə proqramının koordinatoru), Martin Ayndikin (ABŞ-nin İsraildəki sabiq səfiri), Krispin Konroyun (Avstraliyanın Çilidəki sabiq səfiri), Alan Gilbertin (Mançester Universitetinin sabiq vitse-kansleri), Qin Devisin (Melburn Universitetinin sabiq vitse-kansleri) adlarını çəkmək olar. Ali məktəbin müəllim və məzunlarından 6 nəfər Nobel mükafatına layiq görülüb. Avstraliyanın Nobel mükafatı almış alimlərinin tam yarısı bu universitetin payına düşür. Nobelçi alimlərdən Rolf Zinkemagelin, Piter Dohertinin, Con Eklesin (tibb və fiziologiya üzrə), Con Sokkroftun, Brayn Şmidtin, Adam Rissin (fizika üzrə) adlarını çəkmək olar. Universitetin bütün dünya üzrə məzunlarının sayı 95000-dən artıqdır.

Oruc MUSTAFAYEV,
“Azərbaycan müəllimi”